

Tillämpningsanvisningar för avgifter inom vård – och omsorg

Innehåll

Inledning.....	4
Definitioner	4
Grunderna för avgiftsuttag	5
Avgiftstaxa	5
Högekostnadsskydd	5
Totalt förbehållsbelopp (hyra + minimibelopp)	5
För personer under 65 år höjs minimibeloppet med 10% över fastställt minimibelopp.	5
Sänkning av minimibelopp	5
Höjning av minimibelopp	6
Avgiftsutrymme	6
Bostadskostnad	7
Reduceringsordning	7
Beräkning utifrån familjeförhållanden	8
Medboende och kvarboende i särskilt boende	8
Avgifter	8
Jämkning av avgift	9
Ensamståendes flytt till särskilt boende	9
Uppgiftslämning	9
Avgiftsbeslut och överklagning	9
Fakturering	9
Frånvaroavdrag	10
Avgiftsfria insatser	10

Inledning

Tillämpningsanvisningarnas syfte är att beskriva de olika delarna för avgiftsuttag för insatser beviljade enligt socialtjänstlagen (SoL) och samt avgift för hemsjukvård (HSL).

Förbehållsbeloppet revideras årligen med stöd av Socialstyrelsens meddelandeblad: *Uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen* som utges årligen. Avgiften för hemtjänstinsatser och kost revideras årligen utifrån Kommunfullmäktiges beslut.

Definitioner¹

Hemtjänst - bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes bostad eller motsvarande

Korttidsboende – bistånd i form av omsorg utanför den enskildes bostad som kan behövas då omsorgen under en tillfällig period inte kan tillgodoses i den enskildes bostad

Dagverksamhet - bistånd för de som har behov av social samvaro eller har en anhörig som har behov av avlösning

Särskilt boende - boende som tillhandahåller bostäder eller platser för heldygnsvistelse tillsammans med insatser i form av vård och omsorg för äldre personer med behov av särskilt stöd

Hemsjukvård - hälso- och sjukvård när den ges i patients bostad eller motsvarande och som är sammanhängande över tid

Hemsjukvårdsbesök - vårdkontakt inom hemsjukvård som innebär personligt möte mellan patient och hälso- och sjukvårdspersonal

Öppenvård - hälso- och sjukvård när den ges till patient vars tillstånd medger att aktuell vårdinsats förväntas kunna avslutas inom ett begränsat antal timmar. Kan ske på mottagning eller i hem. Kan vara planerat eller oplanerat.

Hembesök - (inom hälso- och sjukvård) öppenvårdsbesök i patients bostad eller motsvarande. Skiljs från hemsjukvårdsbesök som hänförs till hemsjukvård

¹ Socialstyrelsens termbank

Grunderna för avgiftsuttag

Avgifterna fastställs med stöd av 8 kap SoL, 17 kap 8 § HSL samt kommunallagen 2 kap. 6 § (självkostnadsprincipen) samt 2 kap. 3 § (likställighetsprincipen).

Avgiftstaxa

Kommunfullmäktige beslutar om kommunens avgift för insatser inom vård- och omsorg. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnad.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskyddet även kallad maxtaxa (maximal taxa) innebär en högsta avgift för hemtjänst (i såväl ordinärt som särskilt boende eller korttidsboende), dagverksamhet samt avgifter som avses i 17 kap 8 § Hälso- och Sjukvårdslagen (2017:30). Avgiften anges som del i prisbasbeloppet och förändras därmed varje år. Den högsta avgiften beräknas enligt följande: 0,5392 gånger prisbasbeloppet/12 månader.

Totalt förbehållsbelopp (hyra + minimibelopp)

Förbehållsbelopp är ett belopp som ska täcka normala levnadskostnader och beräknas som en kostnad vid eventuell ekonomisk prövning. Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader med ledning av ett lagstadgat minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggs till minimibeloppet. Det bör observeras att reglerna om minimibelopp inte innebär att kommunen har skyldighet att betala ut medel till en omsorgstagare för att hen ska kunna uppnå den i lagen angivna nivån för minimibeloppet.

Minimibeloppet skall täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, hygien, dagstidningar, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, fritid, möbler, husgeråd och läkemedel. Minimibeloppet justeras årligen utifrån aktuellt prisbasbelopp och Konsumentverkets beräkningar.

Minimibeloppet ska som grund utgöra

Ensamstående 65 år eller äldre	1,4789 av prisbasbeloppet
Makar och sambor 65 år eller äldre	1,2066 av prisbasbeloppet vardera

För personer under 65 år höjs minibeloppet med 10% över fastställt minimibelopp.

Sänkning av minimibelopp

Om den enskilde inte har en kostnad för en post som ingår i minimibeloppet har kommunen rätt att sänka minimibeloppet som minskas med motsvarande summa. Det kan vara en

kostnad som ingår i avgiften för hemtjänst, dagverksamhet, omvårdnad inom särskilt boende eller omvårdnad inom korttidsboende. Det kan även vara kostnader som ingår i hyran eller om posten tillhandahålls kostnadsfritt av kommunen tex:

- Förbrukningsartiklar som ingår
- Om el ingår i hyran
- Kostnader för möbler, hemutrustning, sänglinne, tidning etc

Konsumentverkets beräkningar ska användas vid beräkning av sänkt minimibelopp. Sänkning av minimibeloppet får inte göras för den del som beräknas för hälso- och sjukvård i minimibeloppet om personen har fri hälso- och sjukvård inom öppenvården (85 år eller äldre).

Höjning av minimibelopp

Om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel kan minimibeloppet fastställas till en högre nivå. Behovet ska vara av varaktig karaktär och avse belopp om minst 200 kronor per månad. Med varaktig karaktär menas att kostnaden skall vara regelbundet återkommande under större delen av ett år - minst sex månader. Det kan till exempel vara

- underhållskostnader för minderåriga barn
- arbetsresor
- kostnad för god man eller förvaltare

Höjning görs inte vid eventuell utmätning av Kronofogdemyndigheten.

Höjning av minimibelopp för matkostnader

Om en person har biståndsbedömd matdistribution (abonnemang) eller måltid vid dagverksamhet/särskilt boende ska kostnaderna för detta beräknas och minimibeloppet höjas utifrån Konsumentverkets beräkningar för livsmedel. Den köpta måltiden anses då vara huvudmål. Höjningen utgörs som bas av skillnaden mellan kommunens avgiftsuttag och Konsumentverkets beräkningar för livsmedel. Höjningen revideras årligen utifrån Konsumentverkets beräkningar.

Om en person har biståndsbedömd insats inköp via beställning höjs minimibeloppet med 200 kr per månad i syfte att täcka upp för den kostnad som hemleverans av inköp medför.

Avgiftsutrymme

Avgiftsutrymmet fastställs på individnivå. Den enskildes avgiftsutrymme räknas ut genom att dra ifrån förbehållsbeloppet (minimibeloppet och boendekostnaden) från inkomsterna. Kommunens avgiftsuttag får inte överstiga den enskildes avgiftsutrymme för vård och omsorg. Måltider ingår inte inom ramen för maxtaxa och debiteras utöver fastställt avgiftsutrymme.

Om avgiftsutrymmet är lågt reduceras avgiften för att säkerställa den enskildes levnadskostnader. I vissa fall är avgiftsutrymmet så lågt att avgiften för vård och omsorg blir noll kronor. Reglerna reglerar inte den enskildes avgift för mat från kommunen.

Som inkomst räknas lön från anställning, sjukersättning, föräldrapenning, aktivitetsersättning, arbetslöshetsersättning, pension, livränta, avgångsersättning, utbildningsbidrag och underhållsbidrag, bostadsbidrag och bostadstillägg inräknas i inkomsten. Dessutom räknas inkomstpension, premiepension, garantipension, äldreförsörjningsstöd, tilläggs pension, efterlevandepension, arbetsskadelivränta som inkomster.

Dessutom räknas följande som inkomst: tjänstepension, privat pensionsförsäkring, skattepliktig utlandspension, inkomst av näringsverksamhet, inkomst av tjänst/a-kassa, studiebidrag, skattepliktig livränta, inkomst av uthyrning av privatbostad.

Följande ersättningar räknas inte som inkomst vid fastställande av avgift

- Assistansersättning
- Barnbidrag
- Ersättning pga. kapitalförsäkringar
- Förmögenhet
- Inkomstpensionstillägg
- Handikappersättning/Merkostnadsersättning
- Etableringsersättning
- Studiemedel (lånedelen)
- Studiestartstöd
- Skattefria stipendier
- Etableringsersättning
- Omkostnadsersättning

Bostadskostnad

Bostadskostnaden består av hyra/månadsavgift för lägenhet. Viss del av räntekostnaden (70%) för bostadslån räknas som bostadskostnad. Eventuell kostnad för bostadens uppvärmning och varmvatten utöver hyra eller avgift får medräknas, däremot inte hushållsel (ingår i minimibeloppet).

Om man bor i eget småhus får man i bostadskostnaden medräkna viss del av räntekostnad (70%) och tomträttsavgäld samt fastighetsavgift. Beräkning av uppvärmning och driftkostnader görs enligt Pensionsmyndighetens schablonbelopp, alternativt faktiska kostnader. För att göra en beräkning av faktiska kostnader måste underlag inkomma.

Bostadskostnaden delas med det antal vuxna personer som delar hushåll.

Reduceringsordning

Om avgiften blir högre än den enskildes avgiftsutrymme, sker reducering i följande ordning:

1. Hemtjänst
2. Trygghetslarm och dygnet runt service
3. Omvårdnad särskilt boende
4. Hemsjukvård
5. Omvårdnad korttidsboende
6. Distributionsavgift
7. Telefonservice
8. Städinsatser

Beräkning utifrån familjeförhållanden

Båda parter bor i ordinärt boende

Om man är gift läggs bådask inkomst ihop och delas sedan på hälften inför avgiftsberäkningen. Vid samboförhållanden räknas endast enskildes egna inkomst. Oavsett om man är gift eller sammanboende delas boendekostnaden lika.

Flera hushåll i samma bostad

Om flera hushåll delar på en bostad ska hyran fördelas på antalet vuxna boende i bostaden.

Ena parten bor i särskilt boende

När den ene av två makar flyttar permanent till bostad i särskild boendeform gäller att var och en räknas som ensamstående vad gäller förbehållsbelopp, bostadskostnad, bostadstillägg för pensionärer. Inkomsterna sammanräknas och delas lika enligt tudelningsprincipen endast om det är mest förmånligt för respektive make/maka, annars så beräknas inkomster separat för vardera make/maka vid avgiftsberäkning. För var och en avräknas boendekostnader för respektive bostad från beräknad nettoinkomst.

Båda bor i särskilt boende

Om båda bor i särskilt boende läggs bådask inkomster samman och delas vid beräkning av avgift. Förbehållsbeloppet för sammanlevande används. Om båda har var sin lägenhet i särskilt boende räknas de som ensamstående.

Medboende och kvarboende i särskilt boende

Avgifter

Den som är medboende/kvarboende utan egna biståndsinsatser omfattas inte av avgiftsreglerna i 8 kap. SoL. Om den medboende/kvarboende har beviljade hemtjänstinsatser omfattas hen av avgiftsreglerna enligt eget biståndsbeslut. Avgifterna ska då tas ut enligt bestämmelserna i 8 kap. SoL. Det innebär att reglerna om beräkning av avgiftsunderlag, förbehållsbelopp och högkostnadsskydd gäller såväl för den

biståndsberättigade som för den medboende som har ett eget beslut om bistånd i form av hemtjänst.

Minimibelopp vid medboende

I de fall där parterna delar bostad räknas de som sammanboende. Om makarna har var sin bostad i samma hus räknas parterna som ensamboende i boendehänseende.

Jämkning av avgift

Ensamståendes flytt till särskilt boende

Vid ensamståendes flytt till bostad i särskild boendeform ska den enskilde beredas ekonomisk möjlighet att avveckla sin tidigare bostad. Avvecklingstiden får uppgå till högst tre månader. Under den tiden avräknas de faktiska bostadskostnaderna för båda bostäderna mot nettoinkomsterna.

Ansökan om dubbel boendekostnad ska lämnas in snarast efter att den enskilde fått sitt avgiftsbeslut/beslut om särskilt boende. I de fall den enskildes avgiftsutrymme blir negativt sedan bostadskostnader och förbehållsbelopp avräknats från nettoinkomsterna sker dock ingen jämkning av hyresavgiften eller avgiften för kost i det särskilda boendet.

Uppgiftslämning

Den enskilde ska inkomma med inkomstuppgift för att eventuell avgiftsreducering ska kunna ske. Om denne inte lämnar inkomstuppgifter till kommunen för fastställande av avgift, debiterar kommunen enligt taxa utan reducering.

Den enskilde är skyldig att anmäla sådana förändrade inkomstuppgifter, boendekostnadsuppgifter och bostadsförhållanden som kan medföra ändring av avgift. Hen ska då erhålla nytt avgiftsbeslut.

Avgiftsbeslut och överklagning

Innan avgiften debiteras ska den enskilde få ett avgiftsbeslut. Därefter ska den enskilde erhålla nytt avgiftsbeslut vid förändring av insatser eller ekonomi som påverkar avgiften.

Avgiftsbeslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Förvaltningen ska bistå den enskilde vid överklagan. Överklagan ska ske inom tre veckor.

Fakturering

Avgiften debiteras i efterskott och ska betalas den sista vardagen nästkommande månad.

För påminnelser och krav gäller kommunens regler:

- Påminnelse skickas ca 5 dagar efter fakturans förfallodag, (kan så klart variera, men tidigast 5 dagar efter förfallodagen)
- Inkassokrav skickas 13–15 dagar efter påminnelsen,
- Inkassoavgiften debiteras på inkassokravet som skickas enligt ovan.

Frånvaroavdrag

- För trygghetslarm görs aldrig avdrag vid frånvaro
- Planerad frånvaro ska anmälas minst 14 dagar innan den första planerade frånvarodagen för att avdrag ska göras från första frånvarodagen. Gäller även måltider.
- För oplanerad frånvaro görs avdrag från och med frånvarodag åtta (8) för hemtjänst, telefonservice och hemsjukvård.
- Vid sjukhusvistelse och vistelse på korttidsboende görs avdrag för insatser från dag åtta med undantag för måltid som dras av från dag 1.

Avgiftsfria insatser

- Icke biståndsprövad avlösning upp till 25 timmar
- När legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal är konsult i patientens hem för andra personalkategorier såsom vid utprovning av hjälpmedel för personalens arbetsmiljö eller för att instruera personal hur de ska använda sjukvårdsmaterial eller hjälpmedel samt vid insatsplanering i ordinärt boende.
- Natttillsyn via trygghetsskapande teknik
- E-inköp inom ordinärt boende
- Hemtjänst och hemsjukvårdsinsatser till barn och unga under 20 år